

SADRŽAJ

■ Populizam naspram produktivnosti

Poslodavci u istočnoj Njemačkoj zabrinuti za *Stranica 1*

■ Sigurnost na radu

EU-Osha predstavila kampanju za sigurnost na radu *Stranica 3*

■ Iz Rurske oblasti u Europu

Intervju sa zastupnikom Europskog parlamenta Dennisom Radtkeom *Stranica 3*

■ Inspiracija za Tunis

Delegacija iz Tunisa želi upoznati europski socijalni dijalog *Stranica 5*

RIJEČ UREDNIKA

Drage čitateljice i čitatelji,

početkom septembra predložena predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen predstavila je svoje kandidate i kandidatkinje za novu Komisiju Europske unije nakon čega mora uslijediti njihovo saslušanje u Europskom parlamentu. Nije se moralo dugo čekati na kritike vezane uz pojedine kandidate. Odbor za pravne poslove Europskog parlamenta zaustavio je zbog interesnog konflikta mađarskog konzervativca Lászla Trócsányija i rumunjsku socijalistkinju Rovanu Plumb i nije dopustio da pristupe saslušanju stručnih odbora. Dobro je da Parlament odgovorno obavlja svoju

dužnost i vrši nadzor što je jasan znak da imamo snažan i efikasan Parlament. Budući povjerenici moraju biti osobe od integriteta kako bi vjerodostojno mogli zastupati svoj portfelj u interesu svih država članica Europske unije što je presudno za želju Europske unije da joj njezini građani ojeruju. Povjerenje se može izgraditi i tako da se vrlo ozbiljno shvati ideja socijalne Europe čija je ključna komponenta snažan socijalni dijalog koji dobro funkcionira. Junckerov cilj bio je ostvarenje triple social A ratinga. Njegova je Komisija za ostvarenje tog cilja dala mnoge poticaje. Nova Komisija pod vodstvom Ursule von der Leyen mora nastaviti taj rad i potruditi se da se ostvari ocjena Triple-A. Nadam se da će Ursula von der Leyen – kao što je i najavila – socijalni dijalog držati pri orhu svog dnevnog reda. U svakom slučaju možemo joj već sada iskazati poštovanje i zahvalnost jer je postala proa žena predsjednica Komisije u čijem sastavu su gotovo paritetски zastupljene i žene i muškarci!

*Vaša Sigrid Schraml,
generalna tajnica*

Populizam nasuprot ekonomske budućnosti

Poslodavci strahuju da će snažna podrška AfD-u u istočnoj Njemačkoj zastrašiti stručnu radnu snagu

Dovoljno prostora za proizvodnju, dobra infrastruktura i aktivne mjere za poticanje ekonomskog rasta i razvoja dio su ponude regije Leipzig za buduće investitore. Ti podaci zvuče dosta dobro. Saska doživljava pravi razvojni boom na području ekonomije i to ne samo u Leipzigu i oko njega, nego i u ostalim saskim gradovima srednje veličine.

Ali kad se baci pogled na izborne rezultate srednje velikih gradova u vrijeme zadnjih izbora za saski parlament, slika pokazuje nedostatak otvorenosti prema svijetu. Desni populizam je u regiji oko Leipziga zabilježio velik porast, a dokaz za to su izborni rezultati za pokrajinski parlament Saske, ali također i pokrajine Brandenburg. Desna populistička stranka

Glavni grad Saske Leipzig iz zraka

Fotografija: Grad Leipzig

Alternativa za Njemačku (AfD) odlikuje se dijelom i vrlo otvorenom ksenofobijom, a u te dvije savezne pokrajine ta je stranka ostvarila rezultat od gotovo 30 posto. Ta činjenica uzrok je zabrinutosti za poslodavce jer kao i ostalim dijelovima Njemačke, u njima nedostaje stručne radne snage. Mnogi ljudi iskazali su svoj strah i nerado bi se doselili u te pokrajine.

Znakoviti za rezultate ovih izbora su međutim i izborni rezultati sindikalnih

Olivier Höbel iz Sindikata metalurgije IG-Metall
Fotografija: Frank Schnelle

članova. Prema statistici Njemačkog saveza sindikata (DGB) rezultati glasanja sindikalnih članova gotovo se uopće ne razlikuju od izbornih rezulta-

ta općeg biračkog tijela. Prevedeno na jezik brojki to znači da je 22,5 posto sindikalnih članova u Brandenburg-u svoj glas dalo stranci AfD, a njih 27,5 posto istoj stranci u Saskoj što je AfD-u omogućilo da postane druga najveća stranka u tim pokrajinama.

Olivier Höbel, regionalni tajnik Sindikata za metalurgiju (IG-Metall) za pokrajine Berlin-Brandenburg-Sachsen, objašnjava to na slijedeći način: „Vrlo velik broj zaposlenih ima poslovne biografije prepune prekida i zapošljavanja preko agencija za iznajmljivanje radnika na razini minimalnih nadnica i plaća. Velik broj radnika obilježen je politikom zatvaranja pogona pa su cijele regije izgubile kvalitetnu scijalnu infrastrukturu, a sve je to ostavilo traga na ljude i njihovo ponašanje na izborima.“

No u tom kontekstu zvuče paradoksalno rezultati istraživanja o zadovoljstvu građana Saske koju je provela agencija Infratest i prema kojoj četvoro od petoro građana svoju ekonomsku situaciju ocjenjuje dobrom ili vrlo dobrom.

Olivier Höbel ističe da je takav razvoj vrlo opasan i da će sigurno utjecati na rad sindikata na terenu. Na pitanje da li se netko od zaposlenika konkretno obratio sindikatu iz straha zbog mržnje prema strancima odgovorio je da mu takvi slučajevi nisu poznati: „Mi u sindikatu zajedno s većinom stanovnika istočne Njemačke zalažemo se za demokratske strukture otvorene svije-

tu i također i za takva poduzeća. Tim je važnije da zato zajedno suzimo mogućnost djelovanja za ideje desnog populizma.“

Ali još nije minula opasnost od takvog djelovanja, ističu razni predstavnici radništva. Godine 2016. osnovana je udruga na temelju inicijative 70 poduzeća iz Saske pod nazivom „Poduzeća za Sasku otvorenu svijetu“. Naše smo sugovornike pitali jesu li čuli da neki zaposlenici ne žele doseliti u Sasku i tamo raditi. „O tome se uvijek iznova govori“, izjavila je glasnogovornica Udruge Sylvia Pfefferkorn. To pokazuje i činjenica da su poslodavci sami poduzeli nešto i ističu da je na tom području potrebno više djelovati. „Poslodavci se boje da će image Saske kao mjesta za rad biti narušen u tuzemstvu i inozemstvu te će se tako ugroziti ekonomski i poduzetnički potencijal Saske kao pokrajine privlačne za proizvodnju“, izjavila je glasnogovornica Pfefferkorn i dodala „Saska morati priznati samoj sebi da je zemlja kojoj su potrebni doseljenici.“ Tu tezu potvrđuju i statistike: stanovništvo Saske smanjilo se nakon ujedinjenja Njemačke za oko 750 000 stanovnika, a u tom vremeskom razdoblju iznos brutto plaća trostruko je porastao. Posla ima, ali nedostaje zaposlenika. Udruge kao što je „Poduzeća za Sasku otvorenu svijetu“ pokušavaju promijeniti trend kroz seminare, radionice i akcije koje organiziraju.

Udruge ne čine samo mala i srednja poduzeća, u udruge su se učlanili i velika poduzeća kao što su na primjer Volkswagen Sachsen i Infineon. Problem nedostatka radne snage u međuvremenu je postao prisutan u svim gospodarskim granama i područjima poslovanja. Sylvia Pfefferkorn smatra da su i povijesne velike promjene dovele do skretanja u desno: „Takve promjene rezultiraju strahovima koje često ne možemo objasniti racionalnim sredstvima.“ Kratkoročno međutim ne nazire se nikakvo rješenje za to stanje.

Lukas Fleischmann ■

Ograničena opasnost na radnom mjestu

Ograničena opasnost na radnom mjestu Predstavljena kampanja za prevenciju i zaštitu zaposlenika na radnom mjestu

Milijuni europskih zaposlenika, oko 17 %, na svom su radnom mjestu izloženi opasnim tvarima u obliku tekućina, plinova, prašina i para. Izloženost takvim supstancama može dovesti do mnogobrojnih profesionalnih oboljenja koje se, u nekim uvjetima, mogu pojaviti i tek nakon mnogo godina. U te bolesti ubrajaju se alergije, kožne bolesti, rak, bolesti dišnih puteva i poteškoće pri reprodukciji.

Unatoč napretku tehnologije i prevencije ostvarenim na mnogim područjima, osobito po pitanju kolektivne zaštite zaposlenika i automatizacije, još je uvijek vrlo aktualna opasnost izloženosti opasnim tvarima što dokazuje i činjenica da je u Europi umrlo 100 000 ljudi od posljedica profesionalnih bolesti, a njihovu muku s njima su proživjeli i članovi njihovih obitelji. Najnoviji izvještaji Međunarodne organizacije rada kaže da dnevno umire diljem cijelog svijeta 6.500 ljudi od posljedica profesionalnih bolesti. U ovom kontekstu ne treba potcijeniti i troškove u sustavima socijalne skrbi koji su posljedica tih bolesti.

Ta je tema u zadnjih nekoliko desetljeća – a osobito problem profesionalnog oboljenja od bolesti raka koja je zahvatila na tisuće zaposlenika – učestalo bila na dnevnom redu sindikata i sastavni je dio tema europskog socijalnog dijaloga. Europska unija usvojila je mnoge direktive vezane za izloženost kemijskim, kancerogenim i mutagenim rizicima kao što je na primjer azbest. Iako je azbest zabranjen u

Europskoj uniji i dalje je prisutan na mnogim javnim i privatnim objektima u Europskoj uniji što ne ugrožava samo zaposlenike koji rade u njima nego i druge koji u takvim objektima borave. U tom je kontekstu osobito važan dokument REACH, uredba EU usvojena nakon dugotrajnog pregovaranja. Riječ je o uredbi za registraciju, procjenu, autorizaciju i ograničavanje kemijskih supstanci.

Godine 2010. podržao je Obor visokih inspektora (CARIT/SLIC) u više europskih zemalja kampanju protiv rizika izloženosti kemijskim supstancijama, a pritom su bile uključene i institucije povezane s inspekcijom i zaštitom zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu. Iako je tada vođena vrlo stručna diskusija među sudionicima procesa, mediji su se doista potrudili izvještavati o toj temi.

Posebna pozornost posvećena je pritom raku koji je u Europi glavni uzrok profesionalnih oboljenja sa smrtnim ishodom i predmet je mnogih usvojenih odluka, zaključaka i dogovora između socijalnih partnera.

2018/19. započela je agencija Europske unije za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA) novu informativnu kampanju vezanu za zdravlje na radnom mjestu. Predmet kampanje odnosio se na rukovanje opasnim tvarima, poticanje prevencije koja je uključivala i praksu procjene rizika u poduzećima, a obuhvaćala je i poticanje razmjene iskustva o procedurama koje su se dokazale u praksi kao i provedbu postojećih propisa Europske unije i

predlaganje zakonskih amandmana za poboljšanje stanja. Europska agencija raspolaže iskustvom stečenim u dugom nizu godina upravo na području znanstvenih istraživanja i informacija vezanih uz sigurnost i zaštitu zdravlja zaposlenika. Agencija je također u mnogim europskim zemljama provela mnogobrojne kampanje koje su uvelike pridonijele razvoju kulture prevencije.

Prije dvije godine EZA se priključila kampanjama koje organizira EU-OSHA jer se već odavna obje organizacije angažiraju na području promicanja zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu i zastupaju slične interese. EZA je osobito u zadnja dva desetljeća organizirala međunarodne projekte vezane za sigurnost i zaštitu zdravlja na radnom mjestu koji su bili dio programa daljnjeg stručnog usavršavanja. Na tim projektima obrađen je vrlo širok raspon tema od faktora koji izazivaju stres na radnom mjestu pa sve do prevencije i izloženosti opasnim supstancama. U okviru kampanje EU-OSHA organizirala je EZA u martu ove godine u Bonnu međunarodni seminar na kojem su sudjelovali predstavnici sindikata iz različitih zemalja i predstavnik europske Agencije za sigurnost i zdravlje na radu. Ti projekti EZA-e dio su europskog socijalnog dijaloga, a cilj im je pružiti zaposlenicima i njihovim predstavnicima tehničke i političke instrumente koji bi im pomogli da bolje zastupaju svoja prava na radu.

António Brandão Guedes ■

„Promjene moraju biti takve da uvažavaju socijalnu podnošljivost“

Intervju sa zastupnikom Europskog parlamenta Dennisom Radtkeom za EZA-u

Od maja 2019. zastupnik Europskog parlamenta Dennis Radtke (CDU) član je Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja Europske

unije. Rođen je u Bochumu, radio je kao tajnik sindikata, a u Odboru se zalaže za snažnu i socijalnu Europu. Zbog toga smo mu postavili pitanje:

Gospodine Radtke, zašto ste baš u Odboru za zapošljavanje i socijalna pitanja? Koja Vam je bila motivacija?

Radtke: Politika rada i zapošljavanja, kao i socijalne teme bile su oduvijek dio mog političkog i profesionalnog angažmana. Prije nego što sam postao zastupnik u Europskom parlamentu dugi sam niz godina radio u sindikatu kao tajnik. Mislim da upravo u Odboru za zapošljavanje i socijalna pitanja najviše mogu pridonijeti temeljem svog iskustva i prijašnjeg angažmana i tako obogatiti političku diskusiju. Bio sam predsjednik CDA (Kršćansko socijalna organizacija radništva) savezne zemlje Sjeverno Porajnje-Vestfalija i potpredsjednik savezne CDA i kao takav uvijek sam u stranci CDU promicao socijalne teme. U ovom kontekstu moram spomenuti i temu koja me veže uz moj zavičaj jer dolazim iz Rurske oblasti, regije poznate po ugljenu i čeliku koja je izrazito zahvaćena strukturnim pomjenama. Htio bih pridonijeti tome da se ta transformacija izvede tako da je socijalno podnošljiva za ljude u toj regiji i tako da se očuvaju radna mjesta koja su u industriji i čije su plaće dobre i zajamčene kolektivnim ugovorima.

Motivira me želja da dam svoj doprinos Europi da bude što socijalnija i da se poprave radni uvjeti za ljude u cijeloj Europskoj uniji. Osim toga htio bih spriječiti da ljudi žive u siromaštvu iako rade. U tu svrhu htio bih raditi na jačanju uloge socijalnih partnera u Europskoj uniji, snaženju socijalnog partnerstva te pomoći da se kolektivno pregovaranje etablira svugdje u Europi.

EZA: Kakve su Vaše zadaće i s kojim ćete se izazovima susresti u nadolazećem razdoblju Vašeg mandata zastupnika?

Radtke: Jedna od najvažnijih zadaća je dovršiti projekte koji još nisu zaključeni, a započeti su u prošlom razdoblju. Moramo se nadovezati na njih, a ne ponovno započeti raspravu o svim tim temama. Pritom osobito mislim na Uredbu Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti. Osobito mi je važan i Europski stup socijalnih prava koji moramo ispuniti životom. Što se tiče predstojećih mjera vezanih uz klimatske promjene kao što je na primjer „Green New Deal“ koji je predstavila predložena predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen, važno je mjere tako oblikovati

da budu socijalno podnošljive. Zbog toga smatram da mi je zadaća pružiti pomoć i podršku upravo onim regijama koje su posebno pogođene klimatskim promjenama.

Za mene je novi izazov moje članstvo u STOA panelu, radnoj skupini za znanost i tehnologiju u kojoj sudjelujem kao predstavnik Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja. Cilj rada te radne skupine je pružati savjetodavnu podršku odborima uz pomoć nezavisnih, a kvalitetno provedenih znanstvenih istraživanja. Tehnološki izazovi s kojima se naše društvo susreće kad je riječ o klimatskim promjenama nose u sebi opasnost da društveni i socijalni aspekti nisu dovoljno zastupljeni u političkoj diskusiji jer oni trebaju biti u središtu pozornosti. Mislim da o njima treba diskutirati kao o jednoj temi i za to ću se pojačano zalagati.

Ako politika zanemari socijalne aspekte, prijeti opasnost da se veliki dio stanovništva osjeti zanemarenim i da mu prijeti isključenost, a to može naštetiti demokraciji. Jačanje populističkih i antidemokratskih stranaka po mom je mišljenju vrlo povezano upravo sa socijalnim aspektom.

EZA: Kakva su Vaša očekivanja od nove Komisije? Kakve impulse i na kojim područjima očekujete od nje?

Radtke: Općenito govoreći očekujem od Europske komisije da se pravno utemelji odluka o špicenkandidatima, kako se ne bi ponovila situacija u kojoj se to ne uvažava, kao što je bio slučaj na zadnjim izborima za Europski parlament jer je on jedini demokratski legitimiran glas građana i građanki Europe!

U odnosu na moj posao očekujem da Komisija, odnosno gospodin Schmit kao najizgledniji budući povjerenik za to područje, dalje radi na izgradnji stupa socijalnih prava. Ali moram istaći da sam protiv uvođenja europske minimalne plaće o kojoj se sada naveliko diskutira jer mislim da minimalne plaće ne jamče pravednost nego ostvaruju apsolutnu donju granicu plaća i nadnica. Pravedne plaće i nadnice mogu se ostvariti jedino putem kolektivnog pregovaranja između socijalnih partnera i moja je želja da se uvedu okvirni kolektivni ugovori koji bi pokrivali cijela područja.

Nicolas Schmit nije više ministar rada Luxemburga, zemlje koja ima stanovnika kao na primjer grad Dortmund. On mora biti svjestan činjenice da će u budućnosti preuzeti odgovornost za 500 milijuna ljudi te da od njegove politike moraju profitirati svi zaposleni u Europskoj uniji.

EZA: Koju ulogu po Vašem mišljenju trebaju u tom kontekstu imati institucije kao što je EZA?

Radtke: Postojanje organizacija koje objedinjuju interese zaposlenika diljem cijele Europe, kao što je EZA, smatram vrlo važnim i korisnim. Jako mi imponira zalaganje za kršćanske socijalne vrijednosti i posebna pozornost koja se posvećuje svima koji nisu u socijalnom povoljnom položaju. Osim toga uvijek podržavam nastojanja da se putem obrazovanja ostvari bolja socijalna kohezija u Europi.

Kao tajnik sindikata uvijek ističem važnost rada EZA-e i zato pozdravljam rad EZA-e na capacity buildingu koji pomaže da se za svoj rad ojačaju predstavnici radničkih organizacija i bolje umreže diljem Europe.

EZA: Puno Vam hvala na razgovoru!

Inspiracija za zemlju u kojoj je rođeno Arapsko proljeće

Delegacija iz Tunisa posjetila Königswinter

Ghayda Thabet iz Zaklade Konrad Adenauer
Fotografija: EZA / Fleischmann

Početak septembra delegacija Fakulteta za ekonomiju i trgovinu ESSECT- (Ecole Supérieure des Sciences Economiques et Commerciales de Tunis) iz Tunisa posjetila je Centar za radnička pitanja-Königswinter. Cilj je studijskog putovanja bio upoznati socijalni dijalog u Njemačkoj jer se u Tunisu, zemlji u kojoj je 2011. godine započelo Arapsko proljeće, mnogo toga i dalje mijenja. Ghayda Thabet bila je sa delegacijom cijelo vrijeme. Ona radi za Zakladu Konrad Adenauer i koordinirala je studijsko putovanje delegacije iz Tunisa, a EZA je pomogla u oblikovanju programa.

EZA: U Njemačku ste došli s različitim predstavnicima. Koji Vam je cilj u Njemačkoj?

Thabet: Mi smo došli s ESSECT-om, grupom sveučilišnih znanstvenika iz Tunisa. Naš je cilj provesti znanstvena i statistička istraživanja. Želja nam je sve proučiti i napraviti usporedbu kako bismo mogli vidjeti gdje i kako stoji socijalni dijalog u Tunisu. Za istraživanje smo proveli ispitivanje u oko 500 firmi u Tunisu kako bismo stekli sliku o tome što je za njih socijalni dijalog. Rezultati pokazuju da je percepcija socijalnog dijaloga dosta pozitivna, a mi smatramo da je socijalni dijalog ključ za poboljšanje situacije u Tunisu i njegove ekonomije. Cilj je putovanja bio što više naučiti o tome i dobiti inspiraciju.

EZA: Zašto se odabrali baš Njemačku?

Thabet: Htjeli smo saznati kako i zašto socijalni dijalog u Njemačkoj tako dobro funkcionira i koje su tajne tog uspjeha. To vrijedi također i za socijalni dijalog na europskoj razini. Kako funkcioniraju ti modeli? Kakve institucije tu postoje? Kako ovdje funkcionira medijacija? Sve navedene točke su nam vrlo važne, ali nismo htjeli o njima samo teoretski raspravljati. Uz predavanja i seminare mi smo posjećivali i firme i tako smo doživjeli konkretne primjere na terenu.

EZA: Što Vas je najviše iznenadilo?

Thabet: Mislim da smo dosta toga naučili o radničkim vijećima. Uočili smo da velik dio uspjeha socijalnog dijaloga u Njemačkoj počiva upravo na tom obliku participacije. A upravo u tom segmentu postoji jako velika razlika između tuniškog i njemačkog modela. Zbog naše povijesti kod nas je vrlo prisutan francuski model. Nakon mnogobrojnih štrajkova i kriza tijekom prošlih godina primjetili smo da nam nedostaje nova vrsta inputa. Tu nam je pomogla Zaklada Konrad Adenauer za uspostavu kontakata s Njemačkom.

EZA: Koliko ste zadovoljni rezultatima?

Thabet: Vrlo sam zadovoljna jer nam je bilo vrlo važno upoznati specifičnu situaciju u Njemačkoj. Sada znamo kakvi su tu radni uvjeti i koje su vam mogućnosti pregovaranja na raspolaganju. Kroz seminare smo također upoznali socijalni dijalog iz europske perspektive.

EZA: A kakvo je trenutačno stanje sa socijalnim dijalogom u Tunisu?

Thabet: Godine 2018. imali smo u Parlamentu skupštinu vezanu uz socijalni dijalog. To je dobra inicijativa i pokazuje da su se stvari pokrenule. Ali moram istaći da u mnogim regijama Tunisa postoje još blokade što je naravno povezano s političkom situacijom i zbog toga vlada napetost. Mi smo

zapravo doživjeli pravi Big Bang nakon arapskog proljeća pa sad imamo više slobode, demokratskih prava i štrajkova. Problem je međutim da često nedostaje razumijevanje tih procesa, kao na primjer i za to što štrajk zapravo jest.

EZA:Što točno mislite pod time?

Thabet: Ponekad imam dojam da su Tunežani postali opsjednuti štrajkom, ali pritom ne definiraju ni uvjete ni granice štrajka. Jasno je da je štrajk primjereno sredstvo pritiska, ali kod nas se štrajkovi ponekad događaju samo zbog štrajka. Ali morate razumjeti da se mi nakon Arapskog proljeća nalazimo u procesu transformacije koji nije uvijek lagan. Zbog toga nam je u Tunisu potreban snažan socijalni dijalog i važno nam je da prikupljamo iskustva iz inozemstva.

EZA: Puno Vam hvala na razgovoru!

IMPRESSUM

Izdavač

EZA
Europski centar za radnička pitanja
Johannes-Albers-Allee 2
53639 Königswinter
Tel. +49 - 22 23 - 29 98 - 0
Fax +49 - 22 23 - 29 98 - 22
E-mail adresa: eza@eza.org
www.eza.org

Redakcija

Sigrid Schraml (odg.),
Matthias Homey, Norbert Klein,
Lukas Fleischmann, Victoria Znined

Dizajn i tisak

HellaDesign, 79312 Emmendingen
www.helladesign.de

Fotografije

EZA/Lukas Fleischmann,
Grad Leipzig, Frank Schnelle

Izlazi

4 puta godišnje

Publikaciju financijski
podupire Europska unija